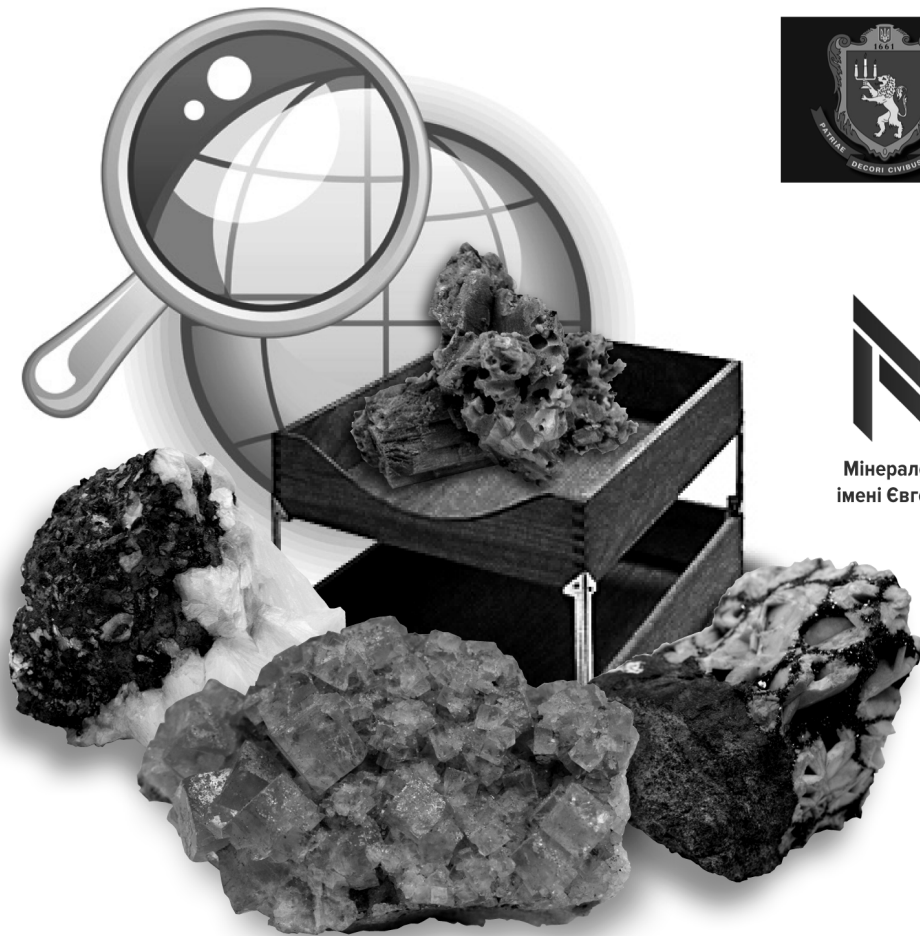

ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ І КОЛЕКЦІЇ: ЇХ РОЛЬ В НАУЦІ, ОСВІТІ ТА ТУРИЗМІ

до 170-річчя Мінералогічного музею імені Євгена Лазаренка

Львів, 2023

Львівський
національний
університет
імені Івана Франка

Мінералогічний музей
імені Євгена Лазаренка

GEOLOGICAL MUSEUMS AND COLLECTIONS: THEIR ROLE IN SCIENCE, EDUCATION AND TOURISM

dedicated to the 170th anniversary of the Lazarenko Mineralogical Museum

Lviv, 2023

УДК 069:55

Геологічні музеї і колекції: їх роль в науці, освіті та туризмі. Матеріали науково-практичної міжнародної конференції (Львів, 6-8 грудня 2023 року). – Львів: Каменяр, 2023. — 132 с.

У збірнику матеріалів представлено статті, які висвітлюють сучасний стан, проблеми та можливості використання і розвитку геологічних музеїв і колекцій в Україні та Європі. Конференція присвячена 170-річчю заснування Мінералогічного музею у Львівському університеті, і була проведена 6-8 грудня 2023 року у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Матеріали конференції будуть цікаві як для спеціалістів, так і для широкого загалу.

Думки авторів можуть не збігатися з позицією оргкомітету конференції. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей, а також за порушення авторських прав несуть виключно автори публікацій.

Організаційний комітет
конференції:

*Катерина Бурбан, Альбертина Бучинська, Тетяна Дворжак, Леонід Скакун,
Лариса Сливко, Ярина Тузьяк, Оксана Цільмак, Сергій Ціхонь.*

Технічний редактор:

Ігор Дикий

ЗМІСТ/CONTENTS

ІСТОРІЯ МУЗЕЇВ ТА КОЛЕКЦІЙ ГЕОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ.

ДОСВІД РОБОТИ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ

History of geological collections and museums. Work experience of geological museums

<i>Альбертина Бучинська, Оксана Цільмак.</i>	6
ДО 170-РІЧЧЯ СТВОРЕННЯ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА: ІСТОРІЯ, СЬОГОДЕННЯ, ПЛАНИ НА МАЙБУТНЄ	
<i>Eugenija Rudnickaitė.</i>	10
THE MUSEUM OF GEOLOGY OF VILNIUS UNIVERSITY: A BRIEF OVERVIEW OF THE 220 YEAR LONG HISTORY	
<i>Віктор Нестеровський, Катерина Деревська, Ксенія Руденко, Людмила Волконська.</i>	12
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ І НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ГЕОЛОГО-МІНЕРАЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ УКРАЇНИ	
<i>Ганна Кульчицька, Дарія Черниш.</i>	14
МІНЕРАЛОГІЧНІ МУЗЕЇ ЯК ЦЕНТРИ ЗБЕРІГАННЯ ТИПОВИХ ЗРАЗКІВ МІНЕРАЛЬНИХ ВИДІВ	
<i>Катерина Деревська, Ксенія Руденко, Марина Комар, Олена Беличенко, Людмила Скульбашевська.</i>	16
ДО ПИТАННЯ СУЧАСНИХ ДЖЕРЕЛ ПОПОВНЕННЯ КОЛЕКЦІЙ МУЗЕЇВ ГЕОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	
<i>ТВолодимир Гриценко.</i>	18
ПРЕДСТАВЛЕННЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ РІЗНОМАНІТНОСТІ У ЕКСПОЗИЦІЯХ ННПМ НАН УКРАЇНИ: ГЕОЛОГІЧНИЙ ВІДДІЛ	
<i>Мирон Ковальчук.</i>	21
МІНЕРАЛОГІЧНА КОЛЕКЦІЯ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА	
<i>Віталія Яковлева.</i>	22
КОЛЕКЦІЯ МУЗЕЮ КОШТОВНОГО І ДЕКОРАТИВНОГО КАМІННЯ – СКАРБНИЦЯ ВОЛИНСЬКОГО РОДОВИЩА	
<i>Микола Павлунь, Лариса Сливко.</i>	24
ДО ІСТОРІЇ СТВОРЕННЯ МУЗЕЮ РУДНИХ ФОРМАЦІЙ	
<i>Olga Demina, Birutė Poškienė, Gražina Skridlaitė.</i>	26
A JOURNEY THROUGH GEOLOGICAL HISTORY AT THE MINERALOGICAL MUSEUM OF THE NATURE RESEARCH CENTRE, VILNUS, LITHUANIA	
<i>Володимир Хомин, Олександра Палійчук, Наталія Трубенко, Арсен Стрихард.</i>	28
ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ ІФНТУНГ – МУЗЕЙНА ПЕРЛИНА ПРИКАРПАТТЯ	
<i>Андрій Побережський, Оксана Ступка, Мирослав Тарнавський.</i>	30
ГЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ В ЕКСПОЗИЦІЇ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІНСТИТУТУ ГЕОЛОГІЇ І ГЕОХІМІЇ ГОРЮЧИХ КОПАЛИН НАНУ	
<i>Ганна Кравчук, Валерій Усенко.</i>	32
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ГЕОЛОГО-МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА	
<i>Сергій Ціхонь, Микола Павлунь, Лариса Сливко, Тетяна Дворжак, Олег Гайовський, Олександр Шваєвський, Тетяна Рева.</i>	33
КАМ'ЯНА ЕСТЕТИКА НА ПОЛИЦЯХ МУЗЕЮ РУДНИХ ФОРМАЦІЙ	
<i>Katarzyna Kwiatkowska, Alicja Pielinska, Michal Kazubski.</i>	35
AMBER COLLECIONS IN THE POLISH ACADEMY OF SCIENCES MUSEUM OF THE EARTH IN WARSAW	
<i>Світлана Кірічік.</i>	36
ГЕНЕТИЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ РОДОВИЩ КОРИСНИХ КОПАЛИН В ЕКСПОЗИЦІЇ ГЕОЛОГІЧНОГО ВІДДІЛУ МУЗЕЮ ПРИРОДИ	
<i>Петро Дем'янчук, Богдан Гавришок.</i>	38
«ФОНТЕНБЛОВСЬКІ ПІСКОВИКИ» В КОЛЕКЦІЇ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ	
<i>Богдан Рідуш, Яна Поп'юк, Уляна Костюк, Марія Шкеул.</i>	40
ЧЕТВЕРТИННА МЕГАФАУНА У КОЛЕКЦІЯХ ЧЕРНІВЕЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ	
<i>Олена Анікеева, Світлана Гнилко, Марія Кулянда, Романа Марченко.</i>	41
КОЛЕКЦІЯ ФОРАМІНІФЕР ІНСТИТУТУ ГЕОЛОГІЇ І ГЕОХІМІЇ ГОРЮЧИХ КОПАЛИН НАН УКРАЇНИ	
<i>Олег Гайовський, Микола Павлунь, Сергій Ціхонь, Лариса Сливко, Тетяна Дворжак, Олександр Шваєвський, Тетяна Рева.</i>	43
ПОДАРУЙ ВЗІРЕЦЬ МУЗЕЮ	
<i>Ірина Годзінська.</i>	45
КВАРЦ З УСЬОГО СВІТУ	
<i>Євгенія Сливко.</i>	47
ПРОФЕСОР О. МАТКОВСЬКИЙ І МІНЕРАЛОГІЧНА СПАДЩИНА	
<i>Олександр Голяченко.</i>	49
ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ ПАНЧЕНКО – ЖИТОМИРСЬКИЙ ГЕОЛОГ, ВЧЕНИЙ-ПРАКТИК, ОДИН ІЗ ПЕРШОВІДКРИВАЧІВ КЛЕСІВСЬКОГО РОДОВИЩА БУРШТИНУ	

НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА БАЗІ ГЕОЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ ТА КОЛЕКЦІЙ Scientific research based on geological museums and collections

<i>Анастасія Куц, Світлана Тіхлівець.</i> МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КВАРЦУ ЕКСПОЗИЦІЙ МІНЕРАЛОГІЧНИХ МУЗЕЇВ КРИВОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	51
<i>Сергій Ціхонь, Микола Павлунь, Лариса Сливко, Тетяна Дворжак, Олег Гайовський, Олександр Шваєвський, Тетяна Рева.</i> НЕМЕТАЛЕВА МІНЕРАЛЬНА СИРОВИНА З НАВЧАЛЬНОЇ КОЛЕКЦІЇ МУЗЕЮ РУДНИХ ФОМАЦІЙ	53
<i>Марія Цар.</i> ЕКЗОТИЧНІ ПОРОДИ В КОЛЕКЦІЇ ВІДДІЛУ ПРОБЛЕМ ГЕОЛОГІЇ КАРПАТ ІГГТК НАН УКРАЇНИ	55
<i>Марина Рагуліна, Олег Орлов, Анатолій Мамчур, Уляна Борняк, Назар Демський.</i> СКАМ'ЯНІЛІ ДЕРЕВА В КОЛЕКЦІЯХ ДЕРЖАВНОГО ПРИРОДОЗНАВЧОГО МУЗЕЮ НАН УКРАЇНИ (ЛЬВІВ)	56
<i>Світлана Ширінбекова.</i> ЗВІТРІЛІ МЕТЕОРИТИ З МЕТЕОРИТНОЇ КОЛЕКЦІЇ НАН УКРАЇНИ	58
<i>Соломія Кріль, Леонід Скакун.</i> СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖ ГЕКСАГОНАЛЬНИМ ТА МОНОКЛІННИМ ПІРОТИНОМ У РУДАХ ГІДРОТЕРМАЛЬНОГО ГЕНЕЗИСУ ІЗ КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА	61
<i>Надія Словотенко, Леонід Скакун.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ФЛЮЇДНИХ ВКЛЮЧЕНЬ В ЗРАЗКАХ БАРИТУ МУЖІЄВСЬКОГО РОДОВИЩА З КОЛЕКЦІЇ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА	62
<i>Володимир Хоменко, Олена Беліченко, Ferri Schiperski, Всеволод Черноусенко, Gerhard Franz.</i> ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ЗОНАЛЬНОСТІ ДВОКОЛІРНИХ ТОПАЗІВ ВОЛИНИ МЕТОДОМ МІКРО-РФА	63
<i>Галина Анфімова.</i> ПАЛЕОНТОЛОГІЧНЕ РІЗНОМАНІТТЯ, РЕПРЕЗЕНТОВАНЕ В ПАЛЕОНТОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЯХ	66
<i>Валентина Янко, Ганна Кравчук.</i> ЕКСПЕДИЦІЙНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА БАЗІ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА	68
<i>Віктор ОГАР.</i> ЗНАЧЕННЯ НОМЕНКЛАТУРНИХ ТИПІВ У МОНОГРАФІЧНИХ КОЛЕКЦІЯХ КАМ'ЯНОВУГІЛЬНИХ КОРАЛІВ І ГУБОК	70
<i>Олексій Крохмаль, Віта Волинська, Олена Мельник, Альбіна Гранова, Наталія Дикань, Сергій Прилишко, Євгенія Нездолій.</i> «GEOPALDATA-Q.UA» – ГЕОЛОГО-ПАЛЕОНТОЛОГІЧНА БАЗА ДАНИХ СТРАТОТИПОВИХ ТА ОПОРНИХ РОЗРІЗІВ КВАРТЕРУ УКРАЇНИ	72
<i>Тетяна Ціхонь.</i> МІОЦЕНОВІ УСТРИЦІ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОЇ ОКРАЇНИ СХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПЛАТФОРМИ (ФОНДОВА КОЛЕКЦІЯ ДІПМ НАН УКРАЇНИ)	74

ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ В ОСВІТІ, МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА Using of geological collections in education; museum pedagogy

<i>Agnė Venkutė-Aleksienė, Birutė Poškienė, Miglė Stančikaitė.</i> COMMUNITY ENGAGEMENT: EDUCATIONAL INITIATIVES AT THE MUSEUM OF MINERALS, NATURE RESEARCH CENTRE, LITHUANIA	76
<i>Мирон Ковальчук.</i> НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ ГЕОЛОГІЇ НА КАФЕДРІ ГЕОГРАФІЇ ПРИРОДНИЧОГО ФАКУЛЬТЕТУ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА	78
<i>Марія Космачова.</i> ПРО ВИКОРИСТАННЯ ЕКСПОЗИЦІЇ МУЗЕЮ ПРИРОДИ ХНУ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ГЕОЛОГІВ	79
<i>Лариса Довбиш, Марія Криницька, Ольга Яременко.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ В ПОЛІСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	81
<i>Софія Спасьонова.</i> ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	83
<i>Олександр Вовк.</i> ВИКОРИСТАННЯ КАБІНЕТУ-МУЗЕЮ ГЕОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	86
<i>Тетяна Дворжак, Олег Гайовський, Микола Павлунь, Сергій Ціхонь, Лариса Сливко, Олександр Шваєвський, Тетяна Рева.</i> РОЛЬ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ І МУЗЕЮ РУДНИХ ФОРМАЦІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ	88
<i>Наталія Гонтарьова, Ліна Уграк, Мар'яна Медвідь, Христина Галіпчак, Ярослав Войтович.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІФНТУНГ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ	89

<i>Оксана Цільмак, Катерина Бурбан, Тетяна Дворжак.</i> ВИКОРИСТАННЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ КОЛЕКЦІЙ МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА В ШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ	90
<i>Наталія Романова.</i> МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КРАЄЗНАВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ МЕМОРІАЛЬНО-МІНЕРАЛОГІЧНОГО МУЗЕЮ ІМЕНІ В.Г.БОНДАРЧУКА В ДЕНИШІВСЬКОМУ ЛІЦЕЇ)	93
<i>Ірина Скриль.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ В ОСВІТІ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ КЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА СТАНЦІЯ ЮНИХ ТУРИСТІВ»)	94
<i>Вадим Стефанський.</i> НОВА ПОСТІЙНО ДІЮЧА НАВЧАЛЬНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ГЕОЛОГІЧНА ЕКСПОЗИЦІЯ В ПРИРОДНОМУ ЗАПОВІДНИКУ «ДНІПРОВСЬКО-ОРІЛЬСЬКИЙ»	96
<i>Юлія Семко.</i> ВИКОРИСТАННЯ ГЕОЛОГІЧНИХ КОЛЕКЦІЙ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ГЕОТУРИЗМУ	98
<i>Ольга Ковтонюк, Наталія Погорільчук.</i> КОЛЕКЦІЯ СУЙСЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ	99
<i>Дмитро Пилипенко, Юрій Шевела.</i> ПОВЕРНЕННЯ МАМУТА В ОБІГ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗАМІСТЬ МАМОНТА	102
ГЕОЛОГІЧНІ МУЗЕЇ, КОЛЕКЦІЇ ТА ВИСТАВКИ ЯК ОБ'ЄКТИ ГЕОТУРИЗМУ Geological museums, collections and exhibitions as objects of geotourism	
<i>Paweł Wolniewicz.</i> NATURAL STONE IN URBAN ENVIRONMENT: AN EASILY ACCESSIBLE GEOLOGICAL COLLECTION THAT STIMULATES GEOOUTOURISM AND HELPS TO SPREAD THE KNOWLEDGE OF GEOLOGY, HISTORY, AND CULTURE	104
<i>Володимир Казаков.</i> ГЕОЛОГІЧНІ СКАНСЕНИ КРИВОГО РОГУ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ТУРИЗМІ	105
<i>Галина Гоцанюк, Антоніна Іваніна, Іван Козак, Роман Спільник.</i> РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК «ЗНЕСІННЯ» У ЛЬВОВІ – «ГЕОЛОГІЧНИЙ МУЗЕЙ ПІД ВІДКРИТИМ НЕБОМ»	107
<i>Юрій Зінько, Марта Мальська, Оксана Шевчук.</i> МУЗЕЇ БУРШТИНУ ЯК ВАЖЛИВІ ЕЛЕМЕНТИ ГЕОТУРИСТИЧНОГО БУРШТИНОВОГО ШЛЯХУ	110
<i>Олена Ремезова, Олександр Комлев, Данило Коваль.</i> РОЗРОБКА КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОГО МУЗЕЮ БУРШТИНУ УКРАЇНИ	112
<i>Лариса Генералова, Уляна Борняк, Марина Рагуліна, Ігор Лавришин.</i> ГЕОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СКЕЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ «УРИЦЬКІ СКЕЛІ» (ДЕРЖАВНИЙ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИЙ ЗАПОВІДНИК «ТУСТАНЬ»)	114
<i>Ігор Касіяник, Любов Касіяник.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПАЛЕОНТОЛОГІЧНОЇ ЕКСПОЗИЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «ПОДІЛЬСЬКІ ТОВТРИ»	116
<i>Ярина Тузяк.</i> ЗНАЧЕННЯ ФОСИЛІЙ, СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ І ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ЗБОРІВ СКАМ'ЯНИЛОСТЕЙ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	118
ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ВИДОБУТКУ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН, АРХЕОМІНЕРАЛОГІЯ Researches of the history of mining and use of minerals; archaeomineralogy	
<i>Тетяна Охоліна, Галина Кузьманенко, Марія Мережко.</i> ІСТОРІЯ ГЕОЛОГІЧНОЇ ВИВЧЕНОСТІ ВОЛИНСЬКОГО ТИТАНОНОСНОГО РАЙОНУ УКРАЇНИ	121
<i>Наталія Сюмар, Світлана Стадніченко.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ РОЗРОБКИ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ ЗАКАРПАТСЬКОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОГІНУ	123
<i>Юрій Хоха, Мирослав Павлюк, Мирослава Яковенко.</i> ІСТОРІЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ВИДОБУТКУ ТОРФУ НА ТЕРЕНАХ УКРАЇНИ	125
<i>Світлана Войтович, Ірина Побережська, Наталія Білик, Дмитрій Бірук.</i> ШАХТНІ ВОДИ ЧЕРВОНОГРАДСЬКОГО ГІРНИЧОПРОМИСЛОВОГО РАЙОНУ ЯК АЛЬТЕРНАТИВНЕ ДЖЕРЕЛО ВОДОПОСТАЧАННЯ	126
<i>Олександр Комлев, Олександр Бейдик, Олена Ремезова, Маріанна Комлева.</i> БУРШТИНОВІ ІКОНИ: ВІЧНЕ, САКРАЛЬНЕ, ПІЗНАВАЛЬНЕ (ЦЕРКВИ, МУЗЕЇ)	128

ВИКОРИСТАННЯ КАБІНЕТУ-МУЗЕЮ ГЕОЛОГІЇ В НАВЧАЛЬНОМУ

ПРОЦЕСІ *Олександр Вовк*

Волинський національний університет імені Лесі Українки vovk.oleksandr@vnu.edu.ua

USE OF THE CABINET-MUSEUM OF GEOLOGY IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Oleksandr Vovk

Lesia Ukrainka Volyn National University vovk.oleksandr@vnu.edu.ua

The cabinet-museum of geology, which is located in auditorium C-619, is part of the Department of Physical Geography. In this specialized classroom, laboratory classes on the courses in General and Historical Geology and similar subjects are held. In the cabinet-museum, there are showcases with the main forms of minerals, classes of native elements, sulfides, oxides and hydroxides, silicates, carbonates, sulfates, phosphates, and tungstates. Separate showcases are dedicated to igneous, sedimentary and metamorphic rocks.

На відміну від багатьох дисциплін, викладання геології вимагає потужної матеріальної бази. В курсі Геологія загальна та історична та схожих дисциплінах, які вивчають на географічному факультеті Волинського національного університету імені Лесі Українки, виділяються лабораторні заняття, присвячені макроскопічній діагностиці мінералів та гірських порід. Такі заняття вимагають спеціально обладнаної аудиторії, навчальної та екзаменаційної колекцій мінералів і порід, і не можуть виноситися на дистанційну форму [1]. Матеріальна база університету, необхідна для вивчення геології представлена у геологічному музеї та кабінеті-музеї геології.

На початку 1980-х років в Луцькому педагогічному інституті імені Лесі Українки (ЛПІ) з'явилася ідея створення геологічного музею. Ця ідея була запропонована науковцями природничо-географічного факультету і отримала підтримку ректора інституту, Н. В. Бурчака. Для формування колекції музею працювали видатні вчені і викладачі інституту, такі як Ф. В. Зузук (доктор геологічних наук, професор) і В. В. Демчук (кандидат хімічних наук, доцент). Важливу роль у створенні колекції грали також викладачі, зокрема кандидати геолого-мінералогічних наук, П. К. Вовк та Г. В. Бельський. Співробітники та студенти факультету долучилися до збору експонатів під час проведення практик в різних регіонах колишнього Радянського Союзу. Зібрана колекція стала основою для створення геологічного музею, який був відкритий 18 вересня 1998 року під керівництвом ректора Волинського державного університету імені Лесі Українки (ВДУ), І. Д. Олексеюка. Головою музею став кандидат геолого-мінералогічних наук, доцент Г. В. Бельський. У 2009 році професор Ф. В. Зузук ініціював реорганізацію лабораторії мінералів у геологічний музей, яка завершилася у 2010 році. Лабораторія мінералів отримала статус геологічного музею за наказом ректора Волинського національного університету імені Лесі Українки (ВНУ) від 25 серпня 2010 року. Науковими консультантами музею були Ф. В. Зузук та О. П. Вовк. Екскурсоводом музею був О. В. Мельник, лаборант кафедри фізичної географії географічного факультету [5].

Рис. 1. Меморіальна дошка перед іменною аудиторією

Після повномасштабного вторгнення 2022 року геологічний музей був законсервований, а його приміщенні обладнано бомбосховище. Зразки мінералів та гірський порід запаковані у ящиках і чекають на перемогу.

Кабінет-музей геології, розташований в аудиторії С-619 продовжує функціонувати. Вона є основою Лабораторії загальної та історичної геології, яка входить

до складу кафедри фізичної географії географічного факультету ВНУ імені Лесі Українки. У 2015 р. аудиторія отримала меморіальний статус і назву «Аудиторія імені доцента Вовка Павла Кириловича» (Рис. 1). Її загальна площа становить 69,2 м² [5]. межах аудиторії знаходиться 12 вітрин з них 8 присвячені мінералам і 4 гірським породам, всього 345 експонатів. В цій та сусідній (С-626) аудиторіях зберігається резервна колекція (630 екземплярів мінералів і гірських порід). Навчальна колекція складається зі 115 різновидів мінералів та 110 найменувань гірських порід [5].

Формам знаходження мінералів та фізичним властивостям мінералів присвячені окремі вітрини аудиторії та один ящик з навчальної колекції. Самородні елементи і сульфіди представлені однією вітриною та одним ящиком. Окисли та гідроокисли займають одну вітрину, окрема вітрина належить групі кварцу. В навчальній колекції вони об'єднані в один ящик. Кварц вивчається з окислами та гідроокислами не з прихильності до хімічної класифікації мінералів, а з методичної точки зору — силікатів значно більше ніж окислів і гідроокислів. Недаремно силікатам присвячено цілих дві вітрини. В навчальній колекції силікати займають один ящик. Карбонати, сульфати, фосфати, вольфрамат та галоїди представлені однією вітриною. В навчальній колекції галоїдам виділений окремий ящик. Магматичним породам належить одна вітрина і два ящики, осадовим — дві вітрини і п'ять ящиків, метаморфічним — одна вітрина і два ящики.

Лабораторні роботи проводяться в аудиторії С-619. Студенти визначають фізичні властивості мінералів: твердість за шкалою Мооса, колір риси мінералу, магнітні властивості, спайність, реакцію з соляною кислотою, тощо, для макроскопічної діагностики (Рис. 2). Фізичні властивості мінералів та фотографії окремих зразків навчальної колекції наведені в методичних вказівках [2, 3]. Аналогічно досліджуються гірські породи, вся необхідна інформація про які разом із фотографіями окремих зразків навчальної колекції наведена в методичних вказівках [2, 4]. В разі необхідності проводити лабораторні заняття з геології в двох груп паралельно, одна група займається в аудиторії С-619, а друга в аудиторії

Рис. 2. Студенти на лабораторних заняттях в кабінеті-музеї геології [1]

С-626, яка знаходиться навпроти. Остання також обладнана зразками мінералів та гірських порід, хоч і в значно меншій кількості.

Мінерали та гірські породи із екзаменаційної колекції студенти бачать тільки на модулі та на екзаменах. Це загальна світова практика, метою якої є навчити студентів діагностувати мінеральний вид, а не запам'ятовувати конкретні мінеральні індивіди. Екзаменаційна колекція зберігається у лаборантській, куди студенти не мають доступу.

Крім занять кабінет-музей геології використовується для профорієнтації та проведення екскурсій.

Таким чином «Аудиторія імені доцента Вовка Павла Кириловича», кабінет-музей геології не тільки демонструє матеріальну базу Волинського національного університету імені Лесі Українки, але і активно використовується в навчальному процесі та проведенні екскурсій.

1. Вовк О. Особливості викладання геологічних дисциплін на географічному факультеті в умовах дистанційного навчання. Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки. 2023. № 2. С. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/geochasvnu.2023.2.11>
2. Вовк О. П. Геологія з основами геофізики і геохімії геосфер. Методичні вказівки студентам географічного факультету. Луцьк: ПП Іванюк І.П., 2023. 109 с.
3. Вовк О. П. Лабораторні роботи з геології загальної та історичної (мінерали). Методичні вказівки студентам географічного факультету. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018, 59 с.
4. Вовк О. П. Лабораторні роботи з геології загальної та історичної (породи). Методичні вказівки студентам географічного факультету. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018, 38 с.
5. Єрко І.В., Чижевська Л. Т., Вовк О.П., Мельник О.В., Ковальчук С.І., Качаровський Р.Є. Геологічний музей ВНУ імені Лесі Українки як туристична атракція. Science of post-industrial society: globalization and transformation processes: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Відень, Австрія – м. Вінниця, Україна 19 листопада 2021 р. International scientific journal «Grail of Science» № 10 (November, 2021) / ГО «Європейська наукова платформа» (Вінниця, Україна) та ТОВ «International Centre Corporative Management» (Відень, Австрія), 2021. С. 638-645. DOI: DOI 10.36074/grail-of-science.19.11.2021.125